

»Jo da,« sagde han langsomt, »for si,« og han trak den ene Haand frem og lagde den over Hefftet paa Bordet, »det här — d'ä det riktiga Ispahan, det! Men inte förstår frun sig på det, inte. Men si — om'n vill komma åter om en vecka eller två — då tänker jag, att dom böckerne ska' vara reda.«

Og han begyndte igen at gaa frem imod mig paa en Maade, som vilde han, om jeg ikke gik godviljigt, voldelig trænge mig hen til Døren, for at han igen kunde blive ene og uforstyrret.

Men denne Gang var jeg besluttet paa at blive. Og uden at agte paa hans ugæstfri Modtagelse, trak jeg en Stol frem, fejede med Haanden en Stabel gamle Bogbind — der bogstaveligt syntes at være flaaet fra deres Indhold — et blaat Lastingsforklæde, der var stift af Klister, samt en umage Sko, ned paa Gulvet, og satte mig. Idet jeg lovede den gamle, at om han vilde fortælle mig, hvad han havde ment med, at dette var det rigtige Ispahan, samt hvorfor Bøgerne af denne Grund interesserede ham saa meget — saa skulde han faa Lov til at beholde dem en hel Maaned, om han havde Lyst dertil.

Den gamles Øjne syntes at vokse; hans benede Haand gled kærtegnende frem og tilbage over Hefkets Sider. Saa sagde han langsomt: »Jo si, då därför — att det Ispahan, som jag känner, det ser annorlunda ut. Men i dessa böckerna känner jag igen mina förfäders Ispahan, det riktiga, från kung Abbas den storas tid. Sitt ned, om'n så tycker; kan nog hända, att gamla Ibn-el-Spa-

handelin har ett och annat att berättat, som'n sköter om att höra på.«

Og da det øjensynligt ført nu gik op for ham, at jeg allerede havde installeret mig, tassede han, langsomt og tungt som en Saalegænger, over Gulvet hen til den runde, hvide Gibskamin, hvor der brændte et nødtørftigt Birkebaal, der spredte mere Lys end egentlig Varme ud i Rummet, og anbragte sig med en Smidighed, som man ikke skulde tiltroet hans gamle, stive Lemmer, direkte paa sin Bag foran Ilden; medens han paa en abeagtig Maade slyngede sine lange, magre Arme om de opskudte Knæ.

Hvorefter han indledte sin Beretning med den i Sandhed overraskende Meddelelse, at hans Forfader, Ibn-el-Spahandelin, havde været Storvezir ved Kong Abbas den 1's Hof.

Han standsede derpaa og trak Vejret dybt, idet han stirrede paa mig med et triumferende Blik, som vilde han maale Omfanget af det Indtryk, som denne Meddelelse havde gjort paa mig.

Storvezir hos Kong Abbas, gentog han; men en svensk Mand, Bengt Oxenstierna, »Resare-Bengt« kaldet, fik ham lokket fra et herligt Rige, hvis Kvinder var gyldne af Hud, og hvis Haver endnu blomstrede af de samme Løg, som havde baaret Paradisets Vækster, op til dette Land, hvor Kvindernes Øjne var kuldeblanke og udtryksløse som Rudeglas, og hvor alt lugtede af Sne og graat Vand.

Han gryssede sig vuggende, ligesom knugende sig sammen, som vuggede han sig selv omt og beklagende, i sine stakkels, gamle Arme foran det elendige Baal.

Og se, denne Resare-Bengt, han var kommet i stor Yndest hos Kalifen, og længe havde denne haft ham hos sig paa sit Slot og store Naadesbevisninger havde han modtaget. Men en Dag, da den store Abbas havde ført ham rundt og vist ham alle Paladsets Herligheder, havde han tilsidst hviskende betroet ham, at nu vilde han vise ham

det største Klenodie af alle dem, han ejede. Og faa var de, til hvem han havde vist det, men denne Ven fra det fjerne, fremmede Land skulde faa Lov til at lade sine Øjne hvile derpaa. Og han havde da ført ham gennem Haven hen til et gyldent Gitter, til hvis Laage han selv havde Nøglen.

Men da han aabnede, og de sammen traadte ind i Indhegningen, saa den fremmede Mand intet uden en lille, mørkegrøn Enebærbusk, som krøb indenfor en anden og snævrere Indhegning.

Og Manden fra de nordlige Egne havde smilt og sagt, at af den Slags voksede der i Mængde ved hver Vejkant og i hver Vildskov hjemme i hans nordlige Fædreland.

Men da var Kalifen geraadet i stor Vrede og havde sagt: »Vidste du, o Fremmede, hvilke kostelige Egenskaber denne beskudte Plante indeholder, saa skulde du slaa dig for dit Bryst og prise Allah!«

Men efterdi Resare-Bengt havde smilt og ladet haant om den lille grønne Busk, mistede han fra den Dag Kalifens Venkab, og han fik for ham fare hjem, naar han lystede.

Den gamle standsede en Stund, idet han syntes fuldstændig at opsuge sine Læber i sig, som for at fugte dem, inden han gik videre.

Men denne samme Bengt, fortsatte han derpaa, han havde haft Myndighed og megen besnærende Magt, og med den lokkede han hin Forfaders Venkab til sig og drog ham efter sig, som Magneten drager Staalet, helt her op til Verdens Nordpunkt. Og se, denne Resare-Bengt, han var altsaa bleven Skyld i, at han sad her, gammel og gusten, uden nogen Sinde — hørte jeg det! — uden nogen Sinde at have faaet sin Attraa efter en Kvinde stillet.

Og han drejede Hovedet paa den magre Gribbehals, hans runde Øjne var blevet blodunderløbne; han lignede en syg Rovfugl, der endnu i sin fuldkomne Afmagt drømmer om det Bytte, der slap den af Køerne, og som den nu ikke længer er i Stand til at fortære.

For Hæder og Ære havde han dog ikke bedraget hin Ibn-el-Spahandelin, vedblev han, thi han kom til at indtage en høj og agtet Stilling ved den nordiske Konge, Gustav Adolfs Hof. Men han havde maattet gifte sig med en bleg og kold Kvinde og avlet blege og kolde Børn med hende. Børn med lyse Øjne og Fiskeblod, som Menneskene havde det heroppe.

Men mangehaande sælsomme Beretninger om Farver og Herlighed og søde Dufte, forstod jeg, var gaaet gennem Slægten. Som havde hin Forfader draget en Slyngraad fra en af Østerlandets Flammeblomster efter sig over Havene og gennem Landene hertil, og som var denne Slyngraad vedblevet at leve og vokse og forlænge sig ned gennem mer end to Aarhundreders Slægter. Beretninger om hvide Paladser med viftende Taghaver, om sødmefyldte Vindpust og om halvt tilsørede Kvinder, hvis gyldne Øjne drømte over Silkesløret, og hvis Barne steg og sank som aandede Flammebølger under de insektbrogede Sjaler. Om fyrstelige Optog i Elfenbenskarme, som Slaver fulgte, løbende paa begge Sider, medens de med vajende Vifter af Kokospalmens Blade viftede Solildens Brand fra de Skønnes Ansigter. Beretninger om en Stad i Marmor og Guld, i Ibenholt og Mosaik, med Moskekupler, runde og gyldne som Kvindernes Bryster eller irgrønne som Firbenene, der soled sig paa Havernes Terrasser — om mægtige Bygningsværker, hvis tusinde, glitrende Ruder blinkede saa tæt ved hinanden, at hele Paladset synes som én eneste Krystalskaal — om vellystigt dybe og bløde Tæpper over Gadens Fliser, hvor Fyrsten og hans Kvinder skulde træde fra Karmen ind til Haremets indesluttede og sanseberusende Glæder.

Den gamle havde talt hastigt og med en Tungefærdighed, som forundrede, ja, blændede mig, ved sine pittoreske Udmalinger. Indtil jeg forstod, at han saa længe og intenst havde levet et Samliv med disse gennem Slægter overleverede Drømme og Beretninger fra Hjemlandets tabte Paradis, at deres Ord var blevet hans.

Og saa langt fra, at Farven over disse Beretninger ved den lange Overlevering fra Mund til Mund var blegnet, havde de naaet ham, den sidste af Slægten, i et saa straalende, lueforyldt Skær, at han, ung som han var, da han første Gang for Alvor lyttede til dem og opfattede dem,

ikke havde kunnet modstaa en al sund Fornuft overvældende Trang til selv at se og leve midt i al denne hans Forfædres tabte Herlighed.

Og knap tyve Aar gammel havde han, hvis Fader endnu havde været en højtstaaende Embedsmand, brudt med sin Familie, og var, trods alle Protester og uden Penge i Lommen, draget bort fra Hjemmet for alene og paa sin Fod at vandret ud og opsøge det Sted, hvor hans Slægts gyldne Vuggegænger havde gynet.

Og en Soldag i September havde han for første Gang sat sin Fod indenfor Ispahans milelange Mur.

Men hvilket Syn, hvilken Afgrund af Skuffelse og Sorg ventede ham ikke her!

Hvad var der tilbage af den Lyst og Pragt, hvis Glans i Aarhundreder havde skinnet ned gennem hans Slægt? Hvor var de ethundrede og syvogtredive Paladser med deres forgyldte Kupler? Hvad var der blevet af de gadelange, overdækkede Bazarboder med brogede Silke- og Bomuldsstoffer,

Juveler og Saffianstøiler og indlagte Huggevaaben, med Klinger, krumme og blinkende som Skøjter over Nordens Is — med raslende Seletøjer og blændende Træmosaik?

Hvor var Karavanserajernes muntre og brogede Verden? De offentlige Bades Marmorbassiner, og de pyppige, lilleduftende Haver med de gyngende Lianer og de bredt viftende Palmekroner? Hvor var de sødt duftende Kvinder med de brændende Øjne, gyldent og længselssygt tiggende over Slørets Rand?

Han kom til en Stad med snævre og krumme, mørke og smudsige Gader, hvor Foden gled i Hunde- og Kamelskarn, og hvor fede og laskede Kvinder frækt og utilsløret falbød deres altfor modne Ynder paa Alfarvej. Hvor jødiske Købmænd, snavsede, med ukæmmet Skæg og lange, blysorte Negle, larmende og skændende flaaede i hinandens Varer for at nedsætte dem for Køberen, medens en skarp og raa Lugt af Løg og harske Olier syntes at aande fra hver Mund og forpeste Luften og de trange og skumle Husrum...

Inde i Spadseregangene mellem Ringmurenes Ruiner var der øde og forladt — han mødte en luskende Shakal, der stank af sin Pels, og et Par Ræve, der forsvandt, lyssky som Rotter, inde mellem Murbrokkene ved Lyden af hans Skridt.

Vistnok straaled i Nordost Kuplerne ham i Møde fra den store Bazar, Luff Allah, og mange af de kongelige Paladser var endnu i deres Forfald pragtfulde og imponerende at se — men Eventyret, som han paa sin Fod var vandret bort for at